

ment» (Palay).

Ganyolar: «g. lo ca o guineu» amb què el *DTO*. (1647) ha substituït el *ganyir* («gannire» c. 1472, Jn. Esteve, *LiEleg.* h-2-v) de Busa-N., també Belv. i Lab. 1839, si bé només remetent a «*guinyolar* lo gos ab veu ronca»: *ganyolar* és la forma que resta en gran part del cat. occid., almenys a la part baixa, Rib. d'Ebre «al carrer *ganyolava* un gos», Bladé (*Benissanet*, en «La Nostra Rev.» vi, 1952, 457), Maestrat «fer ganyols els gossos i altres animals» (Garcia Girona); Les Borges (BDLC vi, 37), Agramunt (*DAG.*) i a l'Alt Pallars i Ribag.: «es diu quan sembla que plori», Tor (1932), «lladrar amb veu planyívola», Àreu, «és un lladrar fort i *orc*», Farrera (1943), també a Benasc (Ferraz, 56), i s'estén fins a la Vall d'Aran i a Luixon (*ALF.* s. v. *aboyer*).¹ Per via fonètica, si bé ajudant-hi factors onomatopèics, com ho comprova el fet d'estendre-ho a sorolls inorgànics, això es convertí en els altres parlars catalans en *guinyolar* (Belv., Lab.), particularment ross.: «una roda de darrera, / en *guinyolant* se'n va taular dins d'un fossat», Saisset (*Perpiny.*, 91).

En fi la forma actual del català comú, *grinyolar*, on la *r* s'hi ha afegit, per repercussió molt ajudada per l'onomatopèia: és la general a les Illes (eiv., «ladrar dolientement», PzCabr., men. i mall.: Moll, *AORBB* ii, 50, *AlcM*) i no menys en cat. central i or. (no encara Lab.) i escr. Renaix. («dins la masia *grinyolava* el ca», 1868, *DAG.*): «sentí *grinyolar* les llimes, dringar los martells en les encluses», «les rovellades frontisses dels portals *grinyolavan*, y darrera un fort batement de portes, se sentiren caure les pesantes baldes», «les llànties *grinyolavan* pujant y baixant a gust dels pabordes», Noller (*Pap.*, 146; *Notes de c.*, 105: *Vilaniu*, 13), «--- ya la pomposa / porta de l'edifici / tot *grinyolant* se tanca perososa», Ap. Mestres (*JFl.* 1885, 32); «L'Ibo --- havent-se-les amb el gollut d'en Bielot, al qui feia *grinyolar* com un godall, estirant-li les orelles», MrnVayreda (*Puny.* iv, 74), i veg. les cites de *grinyolar la porta*, P. Briz, i *grinyolar lo gos*, doc. en *DBal. Ganyolada* «nidada», Benasc (SzCosta, 1965, segurament pels grinyols de la nierada de moixonets).

Ganyol (Dicc. Torra «gannitus»), «*ganyols* dels llops», Camprodon (*DAG.*), «ganyit clamorós i repetit dels gossos que els han pegat, o només que els hagen fet acció», maestr. GaGirona (Vocab.), «de sobte ouen *ganyols* / de cervals o raboses / i bufits de grans serps entre els cudols», id. (*Seidia*, 75); tort. *BDC* iii, 98; *guinyol* [Belv., Lab.], *grinyol*: «tal un racer de roures montanyesos / en temps d'estiu, pel llenyataire, encesos, / del huracà al ruflet devorador, / fa ressonar per conques y cingleres / plors y crits y *grinyols* d'homes y feres, / aspre gemec d'un petit món que 's mor», *Atl.* (Introd., 7c); «lo qui du la caldereta dels untets corre a engrexar los travessos que han de calçar la barca per què entri llatina, sense esforç ni *grinyols*», EmVilanova (*Quadros*, 8). *Ganyolador* o *ganyolaire*; *ganyolament* [Lacav.]; *ganyolic*. *Guinyol*. *Grinyolada*. *Grinyoladissa*. *Grinyolador*. *Grinyolant*. *Grinyolenc*. *Grinyolic*.

Grinjolar i *grinjol* variant mallorquina (diccionari *AlcM*) que deu ser deguda a una alteració de *grinyolar* per influència d'algun sinònim, cf. judeo-català *giular* *JUBILARE*, it. *igiulare* *ULULARE*, i bc. dial. *julu* i *oiulak*: citats en l'article *aullar* del *DECH* (i, 412b51, 39, 412a17). *Desganyitar-se*, castellanisme inadmissible per *esgargamellar-se* (*DCE*, *DESGAN.*, 1640), *desganyitament*; *desganyifar-se* (veg. també allí); *desganyotar-se*; *esganyar-se*, *-nyat*; *esganyissada*. *Esganyolar*, *esganyolir-se*, *-olit*.

+*Ganyament* 'escarni': «totes aquestes causes que Jhesuchrit soferí --- enaprés, de les àntes e dels escopimens, e dels batements e dels ga<n>yamens e dels sotzanamens e dels puamens dels clavels», *VidesR* 85v2, mot afegit per l'adaptador cat., sense correspondència en l'original, i que el ms. B reemplaça per *scarnimens*; = oc. ant. *ganhar* «se moquer» (Levy), en els quals hi degué haver convergència de *GANNIRE* i de *GANYA*.

¹ Com que en gascò NN no s'hauria de palatalitzar, deuen haver-hi ajudat alhora la influència del català i la del sinònim onomatopèic *gnalá* que és general en el NO. dels H-Pyr. i E. de les Landes almenys (punts 684-7, 691, 694). Altrement també és italià «*gagnolare*: del gèmito che fanno i cani e cagnolini lamentandosi; della volpe, del cane ---», Petrocchi (meno comune que *mugolare*), llengua on també se cita *gnaulare*, però aquí la *gn* es deurà sobretot a la influència de *cagnolino* 'gosset', *cagnola* 'gossa' (Il. tardà *CANIA*). Cf. Sainéan (*BhZRPb.* x, 12), Riegler (*ARom.* vii., 238), i Wartburg (*FEW* ii, 184a, § 1), que posen de relleu els altres factors, amb raó, però rebaixant massa la part de *GANNIRE*.

Ganyivet, V. *ganivet* *Ganyó*, V. *ganya* i *canya* *Ganyof(l)a*, V. *ganya* *Ganyol*, *ganyolaire*, *ganyolar*, *ganyolic*, V. *ganyir* *Ganyoneria*, *ganyonia*, *ganyot*, *ganyota*, *ganyotejar*, *ganyoter*, *-oteria*, *ganyut*, V. *ganyu* *Ganzell*, V. *cancell* *Ganzoll*, V. *gairèll*

GAÓ, 'continuació de la quilla fins a la roda de proa i la de popa', equivalent de l'it. ant. *gavone*, que sembla ser el mateix mot que l'it. dial. *ca(v)one* 'forat, clot' aplicat primer a un recambró de la cala de la nau, adossat als gaons actuals, probablement derivats del ll. *CAVUS* 'buit de dins', 'cau'. □ 1.ª doc.: 1458 (*Ardits* ii, 289).

Gaó a Sant Pol de Mar (1930), *gaó* i alguns *guó* a l'Escala (1937) etc. Veg. detalls en *EntreDL* iii, 193 (n. 27); Jal, *Gloss. Naut.*, 777, 755; *REW*, 1794; *Vidos*, *Parole Mar.*, 426-7; a rebutjar l'etimologia germànica de Th. Braune (*ZRPb.* xlii, 144).

Gaoll, V. *gatzoll*

GAONS, 'Ononis spinosa', dialectalment *agaons* i *gavons*, nom germà de l'oc. *agavoun*, delf. i llem. *ajaou*, id., i probablement també del fr. *ajon* (escrit avui *ajonc*) 'argelaga', i afí del gascò (*ayaugo* id., així com del cast. *GAYUBA* (*DCEC*) i del cat. regional